

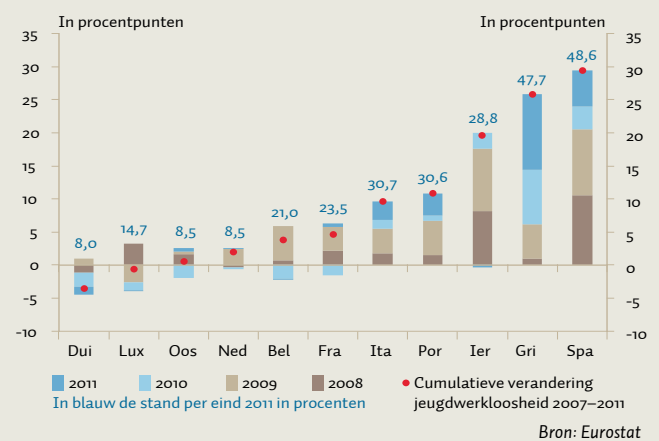
Verschillen jeugdwerkloosheid eurogebied naar record

INTERNATIONAAL

De economische ontwikkelingen in het eurogebied lopen sinds het begin van de financiële crisis in 2008 fors uiteen. In ernstige vorm weerspiegelt zich dit in de ontwikkeling van de jeugdwerkloosheid. In Spanje was de werkloosheid onder mensen jonger dan 25 jaar in het laatste kwartaal van 2011 48,6 procent (figuur). Dat is een stijging van 29,4 procentpunt ten opzichte van het laatste kwartaal van 2007 en 28 procentpunt hoger dan de werkloosheid onder de Spanjaarden die ouder dan 25 jaar zijn. In Griekenland, waar de werkloosheid pas in 2010 fors begon te stijgen, komt de jeugdwerkloosheid inmiddels dichtbij het Spaanse niveau. Gezien de veel slechtere economische vooruitzichten voor Griekenland is het waarschijnlijk dat dit land in de loop van 2012 met de hoogste jeugdwerkloosheid in het eurogebied te kampen zal hebben. Opvallend is de lichte daling in 2011 van de Ierse jeugdwerkloosheid. Maar ook daar was deze eind 2011 nog steeds ruim hoger dan aan het begin van 2007. De International Labour Organization waarschuwde onlangs voor het ontstaan van een verloren generatie door de huidige hoge jeugdwerkloosheid. De nadruk op de noodzaak van het verlagen van de jeugdwerkloosheid in de verklaring van de Europese Raad op 30 januari jongstleden was dan ook een gepast signaal. Maar gezien de omvang van het probleem in Zuid-Europa en Ierland zullen de aangekondigde maatregelen slechts een marginaal effect hebben. Aan de andere kant van het Europese spectrum zijn er landen waar de jeugdwerkloosheid aanzienlijk lager ligt. Dit zijn Nederland, Oostenrijk en met name Duitsland, waar de jeugdwerkloosheid eind 2011 slechts 8 procent bedroeg. Dat is een daling van 3,5 procentpunt sinds eind 2007

en 40,6 procentpunt lager dan de jeugdwerkloosheid in Spanje. Het verschil tussen de hoogste en laagste jeugdwerkloosheid in de eerste twaalf landen die deelnamen aan het eurogebied was, in de bij Eurostat beschikbare gegevens vanaf 1983, nog nooit zo hoog als nu. Nederland hoort samen met Duitsland, Luxemburg en Oostenrijk tot de landen waar de jeugdwerkloosheid sinds 2008 niet of slechts beperkt gestegen is. ■ **TIM LEGIERSE (RABOBANK)**

Ontwikkeling jeugdwerkloosheid

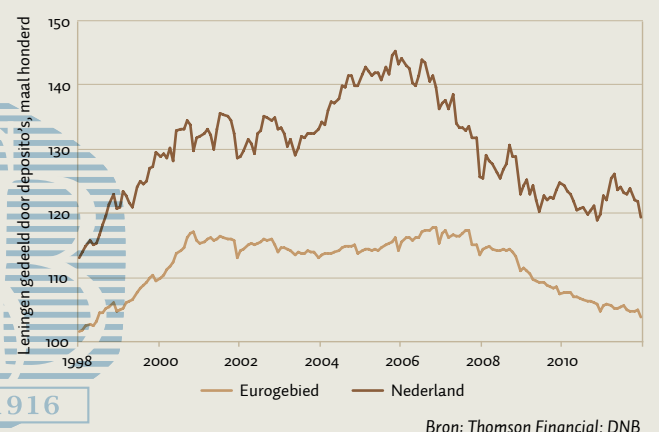
Nederlandse bankwezen afhankelijk van kapitaalmarkt

MONETAIR

In Nederland zijn de deposito's van en leningen door banken niet in evenwicht. Er wordt meer geld uitgeleend dan er aan deposito's wordt aantrokken. Dit wordt het depositofinancieringsgat genoemd. De figuur toont de ratio van leningen en deposito's voor Nederland en het eurogebied in procenten. Een waarde groter dan 100 betekent dat er sprake is van een depositofinancieringsgat. De figuur laat zien dat het Nederlandse financieringsgat groter is dan dat van het totale eurogebied. Als mogelijke verklaring wordt vaak eerst gedacht aan de deposito's. De grote besparingen via de pensioenfondsen zouden ertoe kunnen leiden dat Nederlandse banken relatief weinig deposito's kunnen aantrekken. Dit blijkt juist niet het geval te zijn. Uitgedrukt als percentage van het bbp zijn de Nederlandse deposito's in lijn met het Europese gemiddelde. Nederland heeft wel een bovengemiddeld grote kredietverlening als percentage van het bbp. Vooral de grote portefeuilles met hypothecaire kredieten zijn internationaal uitzonderlijk. Als banken meer uitlenen dan zij aan deposito's binnenkrijgen, moeten zij zich op de kapitaalmarkt financieren. In tijden van marktonrust kan dit banken kwetsbaar maken voor financieringsproblemen. Mede onder druk van financiële markten en toezichhouders zijn banken in het eurogebied na het uitbreken van de crisis hun balans gaan herstructureren. Ze zijn op zoek gegaan naar stabielere financieringsbronnen. Hierdoor is de leningen-deposito-ratio zowel in Nederland als in het eurogebied afgenomen. Nederlandse banken konden in het verleden goedkoop marktfinanciering aantrekken, mede vanwege de relatief veilige hypotheekleningen. De veiligheid van de Nederlandse hypotheekleningen is momenteel echter minder evident. Dit maakt het financierings-

model van Nederlandse banken kwetsbaar. De hypotheekuitzettingen hebben een veel langere looptijd dan de marktfinanciering, waardoor er een financieringsprobleem kan ontstaan als doorrollen van marktfinanciering moeilijker of duurder wordt. In dit opzicht vormt het financieringsgat als gevolg van de grote Nederlandse hypotheekschuld een risico voor de financiële stabiliteit. ■ **STEVEN JONK (DNB)**

Financieringsgat bankwezen Nederland en eurogebied

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.

Laaggeletterdheid in Nederland

Functionele geletterdheid omvat sleutelvaardigheden op het gebied van taal, tekstbegrip en rekenen. Het gaat om vaardigheden die van belang zijn om informatie en instructies te begrijpen en gebruiken. Laaggeletterdheid kan dus personen belemmeren in hun functioneren, zowel op het werk – zelfs bij lagere functies – als in het dagelijks leven. De in 2008 onder auspiciën van de OESO gehouden Adult Literacy and Life Skills Survey biedt mogelijkheden om een beeld te schetsen van de laaggeletterdheid in Nederland. Van de ongeveer 1,1 miljoen laaggeletterden is 57 procent vrouw en bijna driekwart autochtoon. 61 procent is 46 jaar of ouder. Van alle laaggeletterden heeft ruim een derde een diploma uit het lager onderwijs. Nog eens een kwart heeft een vbo- of mavo-diploma. 30 procent heeft een diploma op mbo-niveau, en de rest heeft een diploma op havo/vwo-niveau of hoger. Van de 332.000 laaggeletterden met een mbo-diploma hebben 143.000 een diploma op mbo 1/2-niveau en 188.000 een diploma op mbo 3/4-niveau. Ongeveer de helft van de laaggeletterden heeft werk. In de meerderheid van de gevallen zijn ze werkzaam in lagere of elementaire beroepen. Een probleem voor beleidsmakers is dat de groep laaggeletterden niet direct identificeerbaar is. Het is dan ook niet gemakkelijk om deze groep te bereiken. Toch blijkt dat ruim 761.000 laaggeletterden in principe bereikbaar zijn via werkgevers, scholen, consultatiebureaus of bibliotheken, omdat zij werk of jonge kinderen hebben, of nu en dan een bibliotheek bezoeken. Van de laaggeletterden die bereikbaar zijn, zijn er 260.000 die minimaal over een vbo/mavo-diploma beschikken en nog relatief jong zijn (45 jaar of jonger). Dit zou de belangrijkste doelgroep voor het beleid kunnen

zijn, omdat van deze groep het grootste rendement van extra alfabetisering verwacht mag worden. ■ **DIDIER FOUARGE** (ROA)

Laaggeletterden in 2008

	Aantal in duizendtallen	In procenten
Geslacht		
Man	468	43
Vrouw	626	57
Opleiding		
Lager onderwijs	382	35
Vbo/mavo	290	26
Mbo	332	30
Havo/vwo, hbo of wo	90	9
Leeftijd in jaren		
16–25	91	8
26–45	337	31
46–55	273	25
56–65	393	36

Bron: Fouarge et al., 2011

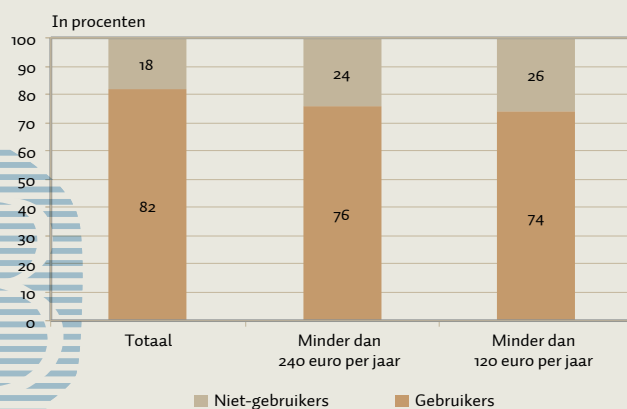
Gebruik van de huurtoeslag

Mensen met een huurhuis en een laag inkomen hebben vaak recht op huurtoeslag, bedoeld als ondersteuning bij de huurkosten. Om recht te hebben op huurtoeslag mogen het inkomen, de huur en het vermogen niet te hoog zijn. Andere eisen hebben betrekking op de woonruimte zelf, de leeftijd en de nationaliteit van de aanvrager en medebewoners. Niet iedereen die recht heeft op huurtoeslag, maakt daar gebruik van. Het gebruik van de huurtoeslag is 82 procent, zo blijkt uit analyse van de WoON-enquête van het CBS voor de periode juli 2008 tot juli 2009. Dit betekent dat 18 procent van de huishoudens geen huurtoeslag ontvangt, terwijl zij daar wel recht op hebben. Gerekend naar het hele jaar 2008 betrof dit naar schatting 240.000 huishoudens. In datzelfde jaar ontvingen bijna 1,1 miljoen huishoudens wel huurtoeslag. Er zijn verschillende redenen waarom mensen geen gebruik maken van inkomensondersteunende maatregelen. Soms zijn zij niet bekend met de regeling, denken niet in aanmerking te komen of weten niet hoe ze deze moeten aanvragen. Er kan echter ook sprake zijn van een negatieve uitkomst van een bewuste afweging van de verwachte kosten en baten. Hoe lager de toeslag en hoe hoger de transactiekosten om de toeslag aan te vragen, hoe groter de kans dat iemand niet de moeite neemt. De huurtoeslag kent een grote variatie in het bedrag dat wordt verstrekt. De toeslag wordt uitgekeerd vanaf 24 euro per jaar. Voor sommige huishoudens kon de toeslag in 2008 oplopen tot 300 euro per maand. Uit SEO-onderzoek blijkt dat de hoogte van de toeslag inderdaad van invloed is op het gebruik. Huishoudens die jaarlijks een relatief laag bedrag zouden ontvangen, maken minder vaak gebruik van huurtoeslag. Zo ontving 26

procent van de huishoudens die recht hebben op minder dan 120 euro per jaar geen huurtoeslag. Bij de huishoudens die minder dan 240 euro per jaar zouden ontvangen, ziet een iets kleiner deel ervan af, namelijk 24 procent. Dit is aanzienlijk meer dan onder alle rechthebbenden.

■ **CAREN TEMPELMAN** (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)

Gebruik van de huurtoeslag neemt af naarmate de toeslag lager is

Bron: CBS WoON-enquête; SEO-rapport, 2011(31)

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.